

Motion till riksdagen 2005/06: MJ21

av Anita Brodén m.fl. (fp)
med anledning av prop. 2005/06:128

Anpassningar till nya EG- bestämmelser om livsmedel, foder, djurhälsa, djurskydd och växtskydd m.m.

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tills vidare behålla begreppet tillsyn i de nu aktuella lagarna och låta kontroll finnas med som ett annat mer inskränkt begrepp.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kravet på en tydlig definition av begreppen tillsyn och kontroll.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att tydliga, tillgängliga och lättförståeliga skrivningar av lagarna tas fram av respektive myndighet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör att ta fram en utbildningsplan för inspektörer med hänvisning till kraven i kontrollförordningen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att berörda myndigheter ges i uppdrag att definiera vilken utbildning som krävs av inspektörer inom respektive verksamhetsområde.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att de centrala myndigheterna samordnar, förenklar och utarbetar bra system för rapportering, om att regeringen bör ta fram system för återkoppling av informationen till uppgiftslämnare och att Sverige bör vara pådrivande för att sådan återkoppling också sker på EU-nivå.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om principen att en fast grundavgift tas ut för att täcka gemensamma administrativa kostnader, vilken dock skall vara skälig eftersom tillsynsavgiften annars kan bli avsevärt dyrare för den enskilde företagaren.

Fel! Okänt namn på

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det inte är rimligt att kommunerna täcker sina kostnader för rådgivning med tillsynsavgifter.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör se över möjligheten att ge enskilda småföretag avgiftsnedläggning i de lägen man utses för tillsyn enligt flera lagar.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det inte är acceptabelt att kommunerna tar ut avgifter som är högre än de faktiska kostnaderna.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att befogenheter att exempelvis kräva in underlag från övriga berörda myndigheter bör ges Livsmedelsverket om de får i uppdrag att upprätta de nationella kontrollplanerna enligt artikel 41 i Europaparlamentets och rådets förordning 882/2004.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Livsmedelsverket skall ha hela tillsynsansvaret från jord till bord, vilket inkluderar tillsynen av foderanläggningar.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att djurskyddet också skall omfattas av krav på beredskapsplaner enligt vad som beskrivs i artikel 41 i Europaparlamentets och rådets förordning 882/2004.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att länsstyrelsen bör ha ansvaret för tillsynen av cirkusdjuren samt uttagandet av därtill hörande tillsynsavgifter.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen skall följa upp hur den ändrade lagstiftningen påverkar möjligheten till handräckning då bristen på poliser inte får vara en ursäkt för att minska skyddet för tjänstemän.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att om den kommunala tillsynen skulle innebära att opartiskhet eller objektivitet ifrågasätts bör ett övervägande ske att föra över kontrollen till högre nivå.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av straffbestämmelser som hänvisar till att straff kan utdömas för överträdelser av ”de EG-förordningar som kompletteras av lagen” och att målet för en sådan översyn bör vara att det bör anges i straffbestämmelserna vilka artiklar i vilka EG-förordningar som är straffsanktionerade.

Bakgrund

Folkpartiet har under många år aktivt verkat för en förbättrad djurskydds- och livsmedelstillsyn. Vi har drivit dessa frågor kommunalt, regionalt, nationellt och på EU-nivå. Vi anser det mycket viktigt att Sverige och EU får en lag-

stiftning som säkerställer renlighet, redlighet och etik när det gäller vår livsmedelsproduktion från jord till bord.

Folkpartiet anser att det är glädjande att EU nu får enhetlig lagstiftning kring EG- bestämmelser om livsmedel, foder, djurhälsa, djurskydd och växtskydd. Detta ger EU:s invånare en garanti för säkra och etiskt försvarbara livsmedel. Det ger också den europeiska livsmedelsindustrin och jordbruket mer konkurrensneutrala villkor. Vi anser därför att de anpassningar av svensk lagstiftning som denna proposition föreslår är i huvudsak bra. Dock vänder vi oss emot vissa förslag som regeringen lägger; framför allt vad gäller kostnader för tillsynen.

Problemet med nya begrepp

I och med denna lagstiftning föreslås en anpassning till EU:s vokabulär och införa begreppet ”kontroll” i stället för ”tillsyn”. Begreppet tillsyn uppfattas som ett vidare begrepp än kontroll då det förutom strikt kontroll inneburit rådgivning och information. Tillsynsutredningen har i sitt slutbetänkande SOU 2002:14 lämnat förslag på ett enhetligt tillsynsbegrepp och en tillsynslag. Det är fullt möjligt att tills vidare behålla begreppet tillsyn i de nu aktuella lagarna och låta kontroll finnas som ett annat, mer inskränkt begrepp. Då slipper man dessutom byta beteckningar på myndigheter från tillsynsmyndighet till kontrollmyndighet men framför allt undviker man de negativa signaler och den osäkerhet som namnbytet medför.

Vid begreppsändring kommer det att krävas en tydlighet i kommunikationen för att klargöra att begreppet kontroll i dessa sammanhang har samma omfattning som det tidigare tillsynsbegreppet, dvs. inkluderar information och rådgivning. Det kommer också att krävas en tydlig definition av begreppen tillsyn och kontroll.

Information och utbildning

Det är viktigt att de nya lagförslagen får en förankring både hos näringen och hos tillsyns- och kontrollmyndigheter. För att detta skall vara möjligt krävs informations- och utbildningsinsatser.

Ett problem som bl.a. länsrätten i Stockholms län påpekat är att det faktum att det kommer att finnas både svensk lagstiftning och EU-lagstiftning på området kan försvåra för utövare. Vi anser det därför viktigt att tydliga, tillgängliga och lättförståeliga skrivningar av lagstiftningarna tas fram av respektive myndighet.

Det har vid flera tillfällen framförts klagomål på att tillämpningen av lagstiftningen inte är likvärdig över hela landet. Vi anser att det nu tillkommer de centrala myndigheterna att i större utsträckning än idag ge råd och anvisningar så att kontrollen blir likvärdig över hela landet.

Fel! Okänt namn på

Folkpartiet vill särskilt lyfta fram behovet av utbildning av de lokala inspektörerna. Idag finns t.ex. ingen obligatorisk utbildning eller krav på utbildning för kommunens djurskyddsinspektörer, något som vi i flera olika sammanhang påpekat. Vi anser att de som utför inspektioner skall ha adekvat utbildning. Riksdagen bör ge regeringen i uppdrag att ta fram en utbildningsplan för inspektörer. Regeringen bör också ge berörda myndigheter i uppdrag att definiera vilken utbildning som krävs av inspektörer inom respektive verksamhetsområden.

Förenkla för företagen och kommunerna

Det är viktigt att de centrala myndigheterna samordnar, förenklar och utarbetar bra system för rapportering. Det är dessutom viktigt att man också tar fram system för återkoppling av informationen till uppgiftslämnare. Sverige bör dessutom vara pådrivande för att sådan återkoppling också sker på EU-nivå.

Avgifter

Vi är positiva till att man nu strävar efter ett mer likvärdigt system i hela landet. Det är inte rimligt att kostnaden för en tillsyn kan variera mellan 0 och 9000 kronor beroende på var i landet man bor.

Ett avgiftssystem skall ha flera funktioner – betala en del av säkerhetssystemet, klart gynna den skötsamma och ge samma möjligheter åt såväl stor som liten.

Folkpartiet ställer sig bakom principen att en fast grundavgift tas ut för att täcka gemensamma administrativa kostnader. Vi anser dock att grundavgiften skall vara skälig då vi med oro konstaterar att tillsynsavgiften annars kan bli avsevärt dyrare för den enskilde företagaren. Den ekonomiska situationen är för många företagare svår varför ökade avgifter kan komma att medföra ekonomiska svårigheter för många.

Vi anser att det nu borde vara läge att se över och samordna de olika inspektionsavgifter som kan drabba en enskild företagare. Det kan inte vara rimligt att stapla avgifter för livsmedelstillsyn, djurtillsyn och miljötillsyn ovanpå varandra. Speciellt inte som det i många fall är samma inspektör som utför alla dessa inspektioner. Riksdagen bör uppdraga åt regeringen att se över möjligheten att ge enskilda småföretag avgiftsnedsättning i de lägen man är aktuell för tillsyn enligt flera lagstiftningar. Detta för att tydliggöra för kommunerna att tillsynen skall samordnas och effektiviseras. Berörd myndighet har fått i uppdrag att ge schablonförslag på lägsta timtaxa. Vi anser att regeringen också bör uppdraga åt berörd myndighet att rekommendera antingen en högsta timtaxa eller ge rekommendationer om vilka overheadpåslag som är acceptabla att lägga på timtaxorna. Det är inte acceptabelt om kommunerna tar ut avgifter som är högre än de faktiska kostnaderna.

Många varukedjor har egna mycket kvalificerade kontroller av sina butiker. Därutöver innebär vissa typer av certifieringar en extra externkontroll av företagen. Detta bör leda till minskad inspektionsfrekvens. Det är viktigt att inspektionsresurserna satsas så att de ger mesta möjliga effekt. Vi anser därför att det först vid återbesök som föranletts av anmärkningar som en höjd avgift är befogad att ta ut.

Vi anser inte att det är rimligt att kommunerna täcker sina kostnader för rådgivning med tillsynsavgifter. Detta innebär en ökad kostnad för kommunerna. Vi anser att denna ökade kostnad kan täckas genom att man inte gör en minskning av statsbidragen med 17 miljoner kronor.

De olika myndigheternas roller

Livsmedelsverket föreslår i propositionen att få regeringens uppdrag att samordna upprättandet av nationella kontrollplaner. Vi delar Livsmedelsverkets uppfattning att de nationella planerna bör avspegla en politisk vilja och inriktning på arbetet och därmed vara ett regeringsuppdrag, vilket inte hindrar att förarbetet i huvudsak kan göras av myndigheten. Om Livsmedelsverket trots allt ges i uppdrag att upprätta nationella kontrollplaner anser vi det rimligt att myndigheten också ges de befogenheter som krävs för att kunna utföra uppdraget, exempelvis att kunna kräva in underlag från övriga berörda myndigheter.

Folkpartiet har i sin jord-, skogs- och fiskemotion framfört vår syn på en framtida myndighetsstruktur. I den tänkta strukturen föreslår vi att Livsmedelsverket har hela tillsynsansvaret från jord till bord vilket inkluderar tillsynen av foderanläggningar. Antalet sådana anläggningar är ganska få jämfört med totala antalet livsmedelsproduktionsanläggningar. Problemen kring egenkontroll och så vidare är lika mellan livsmedelstillverkning och fodertillverkning. Genom en överflyttning av tillsynsansvaret skulle man säkra en bättre möjlighet att hålla hög expertis inom området.

Vi anser att djurskyddet också skall omfattas av krav på beredskapsplaner enligt vad som beskrivs i artikel 41 i Europaparlamentets och rådets förordning 882/2004. Inte minst erfarenheten från fågelinfluensan visar på detta behov.

Folkpartiet har tidigare lyft fram problemet med ickestationära verksamheter så som t.ex. djurhållning vid cirkusar. Vi anser att det bör vara länsstyrelsen som har ansvaret för tillsynen av sådan verksamhet och inte kommunerna. Detta bör också underlätta uttagandet av tillsynsavgifter.

Polisen har en viktig roll i att vara tillgänglig för inspektörer när handräckning behövs. Detta skall naturligtvis inte överutnyttjas men vi vet att hot och våld mot inspektörer förekommer. Den nu föreslagna lagstiftningen får inte innebära att skyddet för inspektörerna urholkas. Vi anser att regeringen skall följa upp hur den ändrade lagstiftningen påverkar möjligheten till handräckning då bristen på poliser inte får vara en ursäkt för att minska skyddet för tjänstemän. Det är då bättre att utöka polisstyrkan.

Fel! Okänt namn på

Vi anser att kommunerna är den viktigaste länken i en god tillsyn. Det kan dock vara svårt för mindre kommuner att upprätthålla tillräcklig kompetens. Man bör då ha möjlighet att flytta över tillsynsverksamheten till en högre nivå. Denna ståndpunkt har vi framfört i tidigare folkpartimotioner.

Vi anser det av vikt att också nämna den risk som kommunal tillsyn av kommunal verksamhet samt av verksamheter av stor betydelse för kommunen kan innebära.

Skulle kommunal tillsyn innebära att opartiskheten eller objektiviteten ifrågasätts bör ett övervägande ske att föra över kontrollen till högre nivå.

Sanktioner

De nya straffbestämmelserna som föreslås bör ha ett mer tydligt och preciserat innehåll i förhållande till EG-lagstiftningen. De nu föreslagna straffbestämmelserna uppfyller inte grundläggande krav på tydlighet och förutserbarhet.

Vi anser att noggranna överväganden måste göras av vad som skall vara kriminaliserat. Det går inte att läsa ut vad som blir straffsanktionerat utan att göra en ganska omfattande utredning av vilka bestämmelser som faller under straffstadgandet. Vi anser därför att en översyn av straffbestämmelser som hänvisar till att straff kan utdömas för överträdelser av ”de EG-förordningar som kompletteras av lagen” bör ske. Målet för en sådan översyn bör vara att det bör anges i straffbestämmelserna vilka artiklar i vilka EG-förordningar som är straffsanktionerade.

Stockholm den 4 april 2006

Anita Brodén (fp)

Lennart Fremling (fp)

Marie Wahlgren (fp)

Lars Tysklind (fp)

Sverker Thorén (fp)

Heli Berg (fp)